

Vergaderjaar 2008–2009

29 815

Jeugdzorg 2005–2008

Nr. 174

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR JEUGD EN GEZIN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 november 2008

Tijdens het Algemeen Overleg met uw Kamer op 29 oktober jl. over de rapporten van de Inspectie Jeugdzorg, heb ik u toegezegd u nog vóór de begrotingsbehandeling een brief te zenden over een aantal zaken die tijdens het debat aan de orde waren:

- Het informeren van uw Kamer over de wijze waarop alsnog zicht wordt verkregen op kinderen waarvan de uithuisplaatsing is opgeheven zonder dat toetsing door de Raad voor de Kinderbescherming heeft plaatsgevonden;
- Het informeren van uw Kamer over de mogelijkheid dat de Inspectie Jeugdzorg nagaat:
 - of de toetsende taak vanaf 1 januari conform de afspraken wordt uitgevoerd,
 - of een risicotaxatie zoals in mijn brief van 28 oktober jl. is aangekondigd, aan het eind van het jaar is ingevoerd en
 - of de Deltamethode voor uitvoering van gezinsvoogdij op 1 juli 2009 in het hele land is ingevoerd.
- Het informeren van uw Kamer over wachttijden bij jeugdbescherming.

Alvorens op deze zaken in te gaan, wil ik enkele opmerkingen maken over het totale veranderingsproces binnen de jeugdbescherming.

Gedurende de afgelopen jaren is een belangrijk professionaliseringstraject in gang gezet bij de bureaus jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming. Het betreft hier een operatie die zowel methodische, bedrijfs-technische, beheersmatige als culturele veranderingen impliceert. Die veranderingen worden thans doorgevoerd; ik ben ervan overtuigd dat ook de kinderen waarvoor deze organisaties het doen hiermee aanmerkelijk beter af zullen zijn. De onderzoeken van de Inspectie die centraal stonden in het Algemeen Overleg bevestigen dat we de goede dingen aan het doen zijn.

Ik noem:

- Het traject dat leidt tot een aanzienlijke verkorting van de doorlooptijd

- bij besluitvorming over de inzet van jeugdbescherming (naar maximaal twee maanden) per 1 januari 2010 voor 75% van de zaken.
- De aan dat traject gekoppelde informatisering zoals geautomatiseerde uitwisseling van gegevens, aansluiting op de Verwijsindex Risicjongeren en een ondersteuningssysteem voor het nieuwe Casus Overleg Bescherming (COBOS).
 - De implementatie van de Deltamethode bevindt zich in de laatste fase en wordt voltooid per 1 juli 2009.
 - Een nieuwe methodiek voor de uitvoering van voogdijen wordt ontwikkeld, waarvoor de scholing in 2009 zal starten.
 - De bureaus jeugdzorg hebben een voor alle werkzaamheden geldend kader vastgesteld voor het veiligheidsbeleid en risicomanagement bij kindermishandeling. Dat beleid wordt in 2009 bij de Bureaus geïmplementeerd.

Ik herhaal wat ik tijdens het Algemeen Overleg zei: ondanks de zorgwekkende bevindingen in de rapporten van de Inspectie Jeugdzorg, ben ik blij met de rapporten. Ze helpen bij het verder verbeteren van de uitvoering van jeugdbescherming; de aanbevelingen passen in de reeds in gang gezette trajecten. De bevinding dat bepaalde aspecten van de uitvoering van jeugdbescherming – op het moment van het onderzoek – naar de huidige maatstaven nog onvoldoende structureel en meetbaar op orde zijn, is een aanmoediging voor de betrokken organisaties om met extra energie te investeren in deze structurele verbeteringen. Het zijn wat mij betreft dan ook de organisaties die worden aangesproken (en die zich voelen aangesproken) en nadrukkelijk niet de individuele gezinsvoogdijwerker of raadsonderzoeker.

Toetsing van beëindiging uithuisplaatsing en beëindiging ondertoezichtstelling

Het inspectierapport stelt vast dat de kwaliteit van de uitvoering van de toetsende taak van de Raad voor de Kinderbescherming in situaties waarin een kind weer thuis gaat wonen na eerder uit huis te zijn geplaatst, onvoldoende is. Dat hangt samen met het feit:

- dat bureau jeugdzorg regelmatig nalaat zulke zaken (tijdig) aan de Raad voor te leggen,
- dat bureau jeugdzorg onvoldoende informatie verschaft voor een goede beoordeling door de Raad en
- dat niet eenduidig door alle raadsvestigingen wordt gehandeld bij de toetsing en bij het niet of niet tijdig voorleggen van deze zaken door bureau jeugdzorg.

Tijdens het Algemeen Overleg heb ik u toegezegd dat deze toetsende taak vanaf 1 januari aanstaande wél goed wordt uitgevoerd én dat ik met de Raad voor de Kinderbescherming en de MOgroep Jeugdzorg zal overleggen over de mogelijkheden om alsnog risicovolle terugplaatsingen die eerder, zonder toetsing, hebben plaatsgevonden in beeld te brengen.

Een goede garantie dat de toetsende taak daadwerkelijk wordt uitgevoerd, is dat het proces van signaleren en melden geautomatiseerd wordt. De aanpassing van het bedrijfsprocessysteem bij de bureaus jeugdzorg hierop zal op 1 juli 2009 een feit zijn. Tot dat moment zullen de bureaus jeugdzorg er op toezien dat gezinsvoogdijwerkers zelf beëindigingen van ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen tijdig en voldoende gedocumenteerd aan de Raad voorleggen, zodat de Raad in de gelegenheid is de toetsende taak naar behoren uit te voeren. De wijze waarop de Raad zal toetsen, zal vanaf 1 januari aanstaande in iedere regio op basis van dezelfde criteria gebeuren.

De Inspectie Jeugdzorg heeft mij inmiddels toegezegd, in overeenstemming met mijn toezegging aan uw Kamer, dat zij vóór half 2009 zal nagaan of de toetsende taak daadwerkelijk conform de aanbevelingen wordt uitgevoerd.

Verder heb ik de organisaties gevraagd tot de datum van 1 juni jongstleden terug te kijken naar mogelijk risicovolle terugplaatsingen waarbij toetsing door de Raad uitbleef. De Raad zal daartoe de zaken die te laat werden aangeleverd (het kind was in die situaties al thuisgeplaatst voordat de Raad een oordeel kon geven) en toetsing uitbleef, alsnog toetsen. De bureaus jeugdzorg zullen in hun bestanden nagaan welke ots-pupillen het afgelopen half jaar weer thuis zijn gaan wonen en nog niet volgens de Deltamethode worden begeleid. In die gevallen zullen zij, indien recentelijk geen risicotaxatie is uitgevoerd, alsnog een risicotaxatie uitvoeren en voor toetsing aanbieden aan de Raad indien dit nog niet eerder was gebeurd. Waar zowel de uithuisplaatsing als de ondertoezichstelling zijn opgeheven, zijn de kinderen formeel niet langer in beeld. Hoewel in die gevallen het uitgangspunt is dat deze kinderen zich in een veilige situatie bevinden omdat opheffing van de maatregel anders niet had plaatsgevonden, zullen de bureaus jeugdzorg nagaan of zich binnen deze groep kinderen bevinden waarvan toetsing achteraf meerwaarde heeft.

Risicotaxatie

In mijn brief van 28 oktober jl. ga ik uitgebreid in op het aspect risicomanagement bij de bureaus jeugdzorg. In die brief kondig ik aan dat de bureaus jeugdzorg:

- het onderdeel «risicomanagement» van de Deltamethode met voorrang, vóór 1 januari aanstaande, zullen invoeren en toepassen in de gezinsvoogdij en
- een extra risicotaxatie uitvoeren bij alle kinderen die onder toezicht zijn gesteld en van wie de gezinsvoogdijwerker nog niet werkt volgens de Deltamethode of bij wie een dergelijk instrument langer dan een half jaar geleden is ingezet.

Ondanks de korte tijd die resteert tot 1 januari, zijn de bureaus jeugdzorg bereid alles op alles te zetten om dit te realiseren. De Inspectie Jeugdzorg heeft ook ten aanzien van dit onderdeel van de acties toegezegd in de eerste helft van 2009 een quick scan te zullen uitvoeren om vast te stellen of het gewenste resultaat is bereikt. Begin 2010 volgt dan een nader onderzoek waarmee de vraag wordt beantwoord of de Deltamethode als geheel inmiddels goed en volledig wordt toegepast.

De extra risicotaxatie die nog dit jaar wordt uitgevoerd, zal – zoals hierboven toegelicht – in ieder geval aanvullende informatie opleveren over de veiligheid van kinderen die na een uithuisplaatsing weer teruggekeerd zijn in het gezin, maar daarnaast geldt deze taxatie ook voor kinderen die uitsluitend onder toezicht zijn gesteld (zónder uithuisplaatsing) en waar evenmin gedurende een half jaar een risicotaxatie (al dan niet volgens de Deltamethode) heeft plaatsgevonden.

Wachttijden en -lijsten

In 2007 werden er in totaal ongeveer 10 000 nieuwe ondertoezichstellingen (ots-en) door de rechter uitgesproken (in totaal worden jaarlijks ongeveer 30 000 ots-en uitgevoerd). In 2008 zal dat licht stijgen. Naar aanleiding van signalen over wachtlijsten bij de uitvoering van gezinsvoogdij, hebben de provincies begin oktober een inventarisatie uitgevoerd bij de bureaus jeugdzorg. De wachtlijstcijfers zijn bij iedere regio opge-

vraagd. Om landelijk een goed beeld te blijven houden en tijdig risico's te kunnen inschatten (en dus maatregelen te treffen) zal het nieuw in te voeren ondersteunende informatiesysteem (COBOS) bij alle bureaus jeugdzorg ervoor gaan zorgen dat deze gegevens tegen het eind van volgend jaar landelijk structureel beschikbaar zijn.

Bij de uitvoering van gezinsvoogdij kan gesproken worden van «wacht-tijd» indien het bureau jeugdzorg vijf dagen na de uitspraak van de kinder-rechter dat een kind onder toezicht is gesteld, nog geen gezinsvoogdij-werker heeft toegewezen.

Over de maand september bleek in zeven regio's sprake te zijn van wacht-tijd. In Rotterdam ging het om 250 kinderen, in Zuid-Holland om ongeveer 150. In Rotterdam is op 1 juli 2008 een plan van aanpak in uitvoering genomen om het bestaan van wachttijden te beëindigen. In Amsterdam wordt de wachttijd in 129 zaken met name veroorzaakt door management-problemen en door een stop in de externe werving van personeel, die inmiddels is opgeheven. Noord-Holland, dat voor ongeveer 60 kinderen een wachttijd kent, spreekt de verwachting uit dat deze begin 2009 is weggewerkt. In Noord-Brabant, waar op het moment van navraag ook ongeveer 60 kinderen gedurende maximaal enkele weken wachtten op de uitvoering van de gezinsvoogdij, wordt nauwlettend gevolgd hoe groot de verwachte instroom is door daarover stelselmatig te overleggen met de Raad voor de Kinderbescherming. In Gelderland waren het 65 kinderen op het moment van navraag. Daar wordt thans extra personeel geworven. In Groningen liep het aantal wachtenden plotseling op tot ongeveer 100, mede door het vertrek van enkele ervaren gezinsvoogdijwerkers.

De provincies en grootstedelijke regio's hebben mij toegezegd toezicht te houden op de wachttijden en er alles aan te doen om deze te minimaliseren. Zo voeren de provincies en grootstedelijke regio's regelmatig overleg met de desbetreffende bureaus jeugdzorg en streven financiering na die rekening houdt met groei. In mijn begroting houd ik eveneens rekening met de groei. Voor zover die groei toch nog uit zou komen boven de verwachting, biedt de hardheidsclausule aanvullende mogelijkheden voor de financiering van de provincies.

Intussen hebben de bureaus jeugdzorg de nodige maatregelen getroffen om de wachttijden te beheersen en de risico's voor de kinderen te minimaliseren. Bij alle bureaus jeugdzorg zijn wachtlijstteams ingericht die in de tussentijd middels screening en risicotaxatie de veiligheid van het kind dat op een wachtlijst staat, bewaken. Indien uit de risico-inventarisatie blijkt dat de veiligheid van het kind in gevaar is, zal altijd onmiddellijk gestart worden met de uitvoering van de ondertoezichtstelling. Ook maken de bureau's jeugdzorg met de Raad voor de Kinderbescherming op regionaal niveau afspraken over de «workflow». Hierdoor kunnen de bureaus jeugdzorg beter voorzien hoeveel ondertoezichtstellingen mogelijk door de kinderrechter uitgesproken gaan worden zodat ze hierop kunnen anticiperen.

Om zittend personeel te behouden en nieuw personeel te werven worden eveneens veel inspanningen geleverd. Voorbeelden daarvan zijn:

- onderzoek naar uitstroomoorzaken en uitstroomrichtingen
- verbetering van de arbeidsomstandigheden met behulp van de Arbo-catalogus Jeugdzorg
- een toeleidingscampagne waarbij extra aandacht is voor oudere zij-instromers en herintreders (boven de 30 jaar);

Daarnaast ben ik in het kader van het arbeidsmarktbeleid voor de zorg inmiddels in een vergevorderd stadium van overleg met de MOgroep Jeugdzorg en het FCB over een meerjarige subsidie voor aanvullende

projecten. Deze zijn ook gericht op de instroom en behoud van personeel in de jeugdzorg.

Bij de Raad voor de Kinderbescherming was eind oktober in negen van de dertien regio's sprake van een «wachttijd» bij de uitvoering van beschermingsonderzoeken. In totaal betrof het op dat moment 602 kinderen. Jaarlijks voert de Raad ongeveer 19 000 onderzoeken uit. Bij iedere melding beoordeelt de Raad direct na binnenkomst van de zaak de noodzaak van een spoedbehandeling. Het ontstaan van wachttijden komt voort uit een samenstel van factoren, zoals (regionale) instroomschommelingen, hoog verloop van personeel en vervolgens het werven en opleiden van personeel. Om de wachtlijsten te reduceren en tijdig te kunnen beschikken over voldoende gekwalificeerd personeel worden pro-actieve wervingsactiviteiten ingezet. De interne bedrijfsopleiding Jeugdbescherming wordt efficiënter ingericht. Verder wordt geïnvesteerd in een omvangrijk veranderprogramma met het oog op de efficiëntere inrichting van de werkprocessen met behoud van kwaliteit.

De informatie die u in deze brief aantreft, betreft de aspecten die tijdens het Algemeen Overleg van 29 oktober jl. aan de orde waren. Graag zend ik u begin volgend jaar, in vervolg op mijn brief van 16 november 2007 (TK 2007–2008, 31 001, nr. 37) bredere informatie over de ontwikkelingen in de jeugdbescherming.

De minister voor Jeugd en Gezin,
A. Rouvoet